

Sınıf Öğretmenlerinin Sanal Sınıf Yeterliklerinin İncelenmesi

Examination of Virtual Classroom Competencies of Classroom Teachers

ÖZET

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterlik düzeyleri yaş, cinsiyet, kıdem, sanal sınıf deneyimi durumu, eğitim durumu demografik değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni; sanal sınıf yönetim yeterliği, bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, kıdem, sanal sınıf deneyimi durumu, eğitim durumudur. Çalışmanın katılımcı grubu 49 kadın, 47 erkek olmak üzere toplamda 96 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların sanal sınıf yönetim yeterliği; Öğretmenlerin Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Ölçeği (ÖSSYYÖ) ile belirlenmiştir. Araştırmadaki demografik değişkenler araştırmacının geliştirdiği “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilmiştir. Araştırmadan ulaşılan verilere Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testi uygulanmıştır ($P>0,05$). Araştırmada, ÖSSYYÖ ve alt boyut ölçek toplam puanlarının cinsiyet, eğitim durumu ve sanal sınıf deneyimi durumuna göre farklılaşma gösterip göstermediği Student t-test, yaş ve kıdeme göre farklılık gösterip göstermediği ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) karşılaştırma testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları n, (%), ortalama ve standart sapma olarak ifade edilmiş olup, bulgular $P<0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalar SPSS 26.0 V. istatistik paket programında yapılmıştır.

Katılımcıların sanal sınıf yeterliklerinin cinsiyet ve yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Katılımcıların sanal sınıf yönetim yeterliklerinin kıdem, eğitim durumu ve sanal sınıf deneyimi açısından bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular alan yazında yer alan çalışmalarla tartışılmış ve araştırma bulgularından yola çıkarak yapılabilecek yeni çalışmalara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sanal sınıf yönetimi, Sanal sınıf, Sınıf Öğretmeni

ABSTRACT

In this study, virtual classroom management proficiency levels of classroom teachers were examined in terms of demographic variables such as age, gender, seniority, virtual classroom experience, and educational status. The dependent variable of the study; virtual classroom management competency, and independent variables are age, gender, seniority, virtual classroom experience, and educational status. The participant group of the study consisted of 96 people in total, 49 women and 47 men. Virtual classroom management competence of participants; Teachers' Virtual Classroom Management Competence Scale-(ÖSSYYÖ). Demographic variables in the research were obtained with the "Personal Information Form" developed by the researcher. Kolmogrov-Smirnov and Shapiro-Wilk normality tests were applied to the data obtained from the study ($P>0.05$). In the study, Student's t-test was used to determine whether the total scores of SSPS and sub-dimension scales differed according to gender, educational status and virtual classroom experience, and one-way analysis of variance (Anova) comparison test was used to determine whether they differed according to age and seniority. Research findings were expressed as n (%), mean and standard deviation, and the findings were considered significant at the $P<0.05$ significance level. All statistical calculations were made in SPSS 26.0 V. statistical package program.

There was no significant difference in the virtual classroom competencies of the participants according to the gender and age variables. It was determined that the virtual classroom management competencies of the participants showed significant differences in some sub-dimensions in terms of seniority, educational status and virtual classroom experience. The findings were discussed with the studies in the literature and suggestions were made for new studies that could be done based on the research findings.

Keywords: Virtual classroom management, Virtual classroom, Classroom Teacher

GİRİŞ

Pandemi dönemi hayatın tüm alanlarını doğrudan etkilemiştir. Bu durum eğitim alanını da etkilemiş ve yüz yüze eğitim yerini uzaktan eğitime bırakmıştır. Eğitim öğretim kesintiye uğramasın diye tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de eğitim sanal uygulamalar ile devam etmiştir. Ancak bu durum öğretmenlerin sanal sınıf öğretim etkililiğini ve öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterlikleri konusunu gündeme getirmiştir. Günümüzde sanal sınıf, geleneksel sınıfa alternatif olarak düşünölmeye başlanmıştır. Sanal ortamda yürütölen öğretim uygulamalarının

Erhan Aktaş¹

Hacer Aktaş²

How to Cite This Article

Aktaş, E. & Aktaş, H. (2023).
“Sınıf Öğretmenlerinin Sanal Sınıf
Yeterliklerinin İncelenmesi”
International Social Sciences
Studies Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:9, Issue:118; pp:9563-
9574. DOI:
<http://dx.doi.org/10.29228/sss.72491>

Arrival: 15 July 2023

Published: 31 December 2023

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

¹ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-9994-6346

² Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-9910-9791

kalitesini etkileyen birçok etken bulunmakla birlikte, sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi konusundaki yeterliğinin de önemli bir etken olduğu ifade edilebilir.

Sanal Sınıf Tanımı

Salgın süreci, eğitim-öğretim alanına köklü değişiklikleri getirerek pandemi dönemlerinde kesintiye uğrayan eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yöntemiyle verilmesine neden olmuştur (Aygün & Ulak, 2021). Covid-19 ile tüm kademelerdeki öğrencilerin hayatına giren uzaktan eğitimi Kaya (2002: 21), elektronik medya araçları ile farklı yer ve zamanlarda planlanan, öğretmen ve öğrencilerin iki yönlü iletişiminin uzaktan sağlandığı, resmi eğitim biçimi olarak tanımlamaktadır. Çayırılı (2022) ise uzaktan eğitimin “E-Eğitim”, “Elektronik Öğrenme”, “Sanal Ders”, “EÖğrenme”, “Sanal Sınıf”, şeklinde de ifade edildiğini belirtmiştir. Geleneksel eğitim, mekânsal olarak sınıflarda verilirken, uzak eğitimde ise geleneksel sınıflardaki gibi fiziksel tanınırlığa ihtiyaç duymadan sanal sınıflarda eğitimin sürdürülmesine olanak sağlamıştır (Devran & Elitaş, 2017). Sanal sınıflar, görsel ve işitsel olarak çift yönlü iletişime, derslerin kaydedilmesine ve daha sonradan izlenmesine olanak sağlayan (Yaşlıca, 2020), değişik mekânlardaki öğrencilerin aynı anda, öğretene kılavuzluğunda buluştukları türlü haberleşme araçlarının kullanıldığı, sanal şekilde yaratılmış sanal öğrenme ortamı olarak tanımlanmaktadır (Kaya, 2011).

Sanal Sınıf Yönetimi

Sanal sınıf yönetimi, çevrimiçi mekânlardaki öğrenmenin verimliliği için elverişli öğrenme öğretme mekânlarının oluşturulması ve devam ettirilmesiyle ilgili gayretler (Can, 2020), sanal mekânlarda öğretene ile öğrencilerin bir araya geldiği sanal öğrenme ortamı (Ceylan, 2020), aynı ortamlarda ya da mekânlarda bulunan öğrenenlerin öğretene kılavuzluğunda eş zamanlı şekilde sanal mekânda bir araya geldiği, bilginin teknoloji aracılığıyla paylaşıldığı, bilgilerin öğrenmeye dönüşebilmesi için sanal sınıf kurallarının sağlanması ve yürütülmesi (Kaya, 2011) şeklinde tanımlanmaktadır. Pandemi dönemiyle birlikte yüz yüze eğitime ara verilmesiyle sanal sınıf uygulamaları ve sanal sınıf yönetimi önem kazanmıştır. Öğreteneğin teknolojiyi kullanım durumları, ders öncesi hazırlıkları ve gerçek sınıflarda olduğu gibi sanal sınıflarda da sınıf kurallarını öğrenciler ile birlikte belirlemeleri sanal sınıf yönetim süreçlerini olumlu yönde etkileyecek ve sanal sınıf yönetiminde başarılı olmalarına yol açacaktır. Ayrıca öğretene ile öğrenenin isteklendirilmesi, dersin içeriği ve kullanılan etkinlikler sanal sınıf yönetimindeki başarıyı arttırmaktadır. Başarılı bir sınıf yönetimi, en iyi öğrenme ortamını oluşturarak öğrencinin sorumluluk kazanması, kendi kişiliğini düzenlemesi ve geliştirmesine yardımcı olur (Gündüz & Can, 2013). Ancak sanal sınıf yönetiminde de karşılaşılabilecek sorunlar olduğu göz ardı edilemez. Nitekim, Arslan vd. (2021) yaptıkları çalışmada sanal sınıf yönetiminde; teknoloji kaynaklı, zaman ve öğretimin yönetimi kaynaklı, hazır bulunuşluk ve motivasyon kaynaklı, fiziksel ortam ve öğrencilerin sesi ve kamerayı istediği zaman kapatabilmesi kaynaklı sorunlarla karşılaştığı ve bu sorunların sanal sınıf yönetimini zorlaştırdığı bulgusuna ulaşmışlardır. Sanal sınıf yönetiminde bulunması gereken faktörleri Ceylan (2020) çalışmasında, çevrim içi bir ortamda olmak, uygun öğretim stratejilerinin düzenlenmesi, öğrenenler, sanal sınıfa katılım, zamanın planlanması, kaynakların ortaya konması olarak sıralarken; Can (2020) çalışmasında içerik düzenlenmesi, organize olunması, uygun yöntem ve teknikler ile teknolojik donanımın sağlanması olarak sıralamaktadırlar. Sanal sınıf yönetimi boyutlarıyla sanal sınıf yönetimi sorunlarına bakıldığında öğretmenlerin belirtilen boyutlarda davranış, bilgi, tutum şeklindeki becerilere hâkim olmaları gerektiği, aynı zamanda öğretene ve öğrenenin dersten önce çalışması, materyal hazırlaması ve donanım kontrolü yapması gerektiği belirtilmiştir (Kalelioğlu vd.,2016).

Sanal Sınıfların Avantaj ve Dezavantajları

Sanal sınıfların avantajları; çekingen yapıdaki öğrencilerin düşüncelerini kolay bir şekilde yazarak ya da söyleyerek derse faal katılım sağlamaları (Yılmazsoy vd., 2018), derslerin sonradan tekrar izlenebilmesi (Dikmenli& Ünalı, 2013), derslerin ortamdan ve vakitten hür şekilde işlenebilmesi (Akkuş & Acar, 2017), farklı kaynaklara kolay erişim imkânları sağlaması, kişisel gelişimi sağlaması (Kaya, 2011), öğrenenlerin sanal sınıf münazaralarına iştirak oranlarının yüksek olması (Özmen, 2005), hem görsel hem de işitsel materyallerin anında ekrana yansıtılarak kullanılabilmesi (Göktaş & Sırakaya, 2021), öğrencilerin rahat iletişim kurabilmesi (Polat, 2016) şeklinde ifade edilebilir.

Sanal sınıfların zayıf yönleri ise; öğrencilerin kendilerini buldukları çevrimiçi sınıfa ait hissetmelerinin zorlaşması (Aygün &Ulak, 2021), dikkat toplama ve iletişim sorunu yaşanması (Kalelioğlu vd., 2016), teknik imkânsızlıkların olması (Dikmenli & Ünalı, 2013), sanal sınıf uygulamalarının zaman alması (Özmen, 2005) ses, internet erişimi, bağlantı hızı, ders muhtevisyatının ve öğretim öğelerinin eksikliği (Akkuş & Acar, 2017) şeklinde belirtilmektedir.

Sanal Sınıflarla Geleneksel Sınıfların Farklılıkları

Sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikleri etkili bir biçimde hazırlayıp öğrenci davranışlarına kılavuzluk ederek, sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı oluşturup öğrencilerin kendilerini hür şekilde ifade edebilmelerine olanak sağlama sürecidir (Şişman & Turan, 2015). Laborde & Glorain, (2005), geleneksel sınıfların, öğretmen ve öğrencinin aynı ortamda etkileşim içinde olduğu yerler olduğunu belirtmektedirler. Geleneksel sınıflarda yüz yüze eğitim yapılırken sınıfın havalandırılması, oturma düzeni, ısı, ışık düzeyi gibi faktörlerle öğrenen ilgilenirken sanal sınıf ortamlarında bu durumlar öğrenenler tarafından gerçekleştirilmek durumundadır. Ayrıca sanal sınıflarda oturma düzeni olmamakla birlikte, ses, mikrofon, ekran paylaşımı ve kamera ayarları öğrenenler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Normal sınıflarda etkinlikler sınıf içerisinde gerçekleşir ve akıllı tahta, bilgisayar gibi araçlar kullanılarak gerçekleştirilirken; sanal sınıflarda etkinlikler görüntülü, yazılı ve sesli ayrıca ekran paylaşımı yapılarak gerçekleştirilmektedir. Geleneksel sınıflarda eğitim ve öğretimin gerçekleşebileceği zaman aralığı belliyken, sanal sınıflarda zamanın esnek olması derslere katılamayan ve gerekçesi bulunan öğrenenlere eğitim şansı vermiştir (Albayrak, 2017). Geleneksel sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına anında müdahale edilebilirken, sanal sınıf ortamlarında bu durum güçleşebilir. Bu yüzden geleneksel sınıflarda olduğu gibi sanal sınıflarda da sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte oluşturulması gerekmektedir. Yılmazsoy vd. (2018) çalışmasında sanal sınıflarda kuralların olması gerektiği ve bu kurallara tüm öğrenenlerin uyması gerektiği, bu kuralların zaman içerisinde davranışa dönüşerek edinimler sağladığı, öğrenenlerin sorumluluk alarak kişisel denetim kazandığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Bielman (1999: 198) yaptığı çalışmada çevrimiçi sınıfların sayısız fırsatlar sağladığını; kullanılan yöntem ve tekniklerin, sınıfın tasarımının, grup etkileşimlerinin, öğrenciler için fırsat olduğunu ve bu fırsatların öğrenciyi kendi öğrenme alanında aktifleştirdiğini ifade etmiştir. Sanal sınıfların en büyük avantajı, ortama bağlı kalımsızın dünyanın her yerinden istenildiği anda öğrenme ortamına giriş yapabilmelerine olanak sağlamasıdır (Ebbers vd, 2003).

Sanal Sınıf Yönetiminde Öğretmen Yeterliği

Öğrencilerin öğrenmelerini, sosyalleşmelerini, istedik davranış geliştirmelerini sağlamak için, öğretmenlerin eğitim ortamlarını etkin şekilde kontrol edebilmeleri, yeterli mesleki donanım ve genel kültür bilgisine sahip olabilmeleri ve sınıf yönetimi becerisine sahip olmaları önem arz etmektedir (Gündüz & Can, 2013). Öğretmenlerin sanal sınıflarda da geleneksel ortamlarda olduğu gibi, sınıf yönetiminin verimliliği için zamanı etkili kullanmaları, ders planlarının hazırlanması ve uygulanması, öğrenenlerde olumlu davranışların oluşturulması gibi konularda gayret göstermeleri ve gerekli becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Can & Gündüz, 2021a).

Etkinlikler geleneksel sınıflardaki gibi yüz yüze yapılmadığından, sanal sınıf ortamında gerçekleştirilen etkinliklerin içerik ve özellik bakımından farklılık göstermesi gerekmektedir. Bundan dolayı sanal sınıflarda içerik ve ekran paylaşımı, sohbet paneli, kamera görüntüsü, not ve anket alanı gibi bileşenler etkinliklerin verimli bir şekilde işlenmesi için kullanılabilir (Yaşlıca, 2020). Öğretmenler sanal sınıflarda öğrenenlere dersin süresini, ders oturum saatlerini, ders materyallerini ve ders başarısının nasıl ölçülüp değerlendirileceğini açıklamalı ve öğrenenlerle paylaşmalıdır (Göktaş & Sırakaya, 2021). Öğretmenler, geleneksel sınıflarda ders içerik ve materyallerini hazırlamada öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, beklenti gibi özelliklerini dikkate aldıkları gibi, sanal sınıflarda da materyal hazırlarken öğrencilerin ilgi ve beklentilerini, yaşlarını, öğretim kademelerini dikkate almalı, ders sürelerini öğrenenlerin özelliklerine göre belirlemeli ve anlaşılabilir şekilde öğrenenlere sunmalıdır (Can, 2020).

Problem Durumu

Pandemi dönemi insanları sadece sağlık alanında değil tüm alanlarda etkilemiştir. Normal hayatın devamı ve ihtiyaçların karşılanması bakımından yapılan değişikliklere ek olarak pandemi dönemi eğitim hayatının devamı için de farklı çözüm yolları bulunması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Nitekim yüz yüze yapılamayan eğitim kısa sürede yerini uzaktan eğitim şeklinde yapılan sanal sınıf uygulamalarına bırakmıştır.

Sanal sınıf uygulamaları öğrenen ve öğrenenlerin teknolojiyi kullanma ve gerekli alt yapıya sahip olma yeterliklerini ön plana çıkarmıştır. Bu durum da sanal sınıfların güçlü ve zayıf yönlerinin olduğunu ve karşılaşılabilecek sorunlarla nasıl baş edilebileceği konusunda katılımcıların bilgi sahibi olmaları gerekliliğini ve öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliğini ortaya çıkarmaktadır. Sanal sınıf yönetiminin başarılı olması için derslerin planlanması, öğrencilerin davranışlarının kontrol edilmesi, öğrencilerin ve öğretmenlerin sistem gereksinimleri olan teknolojik araçlara, erişim imkânına, sistem ara yüzünde bulunan programlara ve etkili biçimde kullanabilme becerisine sahip olmaları gerekliliğini zorunlu kılmıştır (Göktaş & Sırakaya, 2021).

Salgınla birlikte tüm kademelerde uzaktan eğitime geçilmesi geleneksel sınıflarda olduğu gibi sanal sınıflarda da sınıf yönetimini ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda sanal sınıf uygulamalarının eğitim- öğretim faaliyetleri açısından önemi araştırmacı tarafından merak konusu olmuştur. Çalışmada; sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik düzeylerinin sanal sınıf deneyimi, cinsiyet, kıdem, eğitim durumu ve yaş değişkenlerine göre değişiklik gösterip göstermediği araştırılmıştır. Yapılan araştırmanın alan yazınına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Önemi

Alan yazı incelendiğinde; sanal sınıf yönetimi ilkeleri (Can, 2020), sanal sınıf uygulamaları (Küpeli, 2019), öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterlikleri (Can & Gündüz, 2021b), sanal eğitim-öğretim ve geleceği (Tuncer & Taşpınar, 2007), sanal sınıf ortamında sınıf yönetimine yönelik öğrenci görüşleri (Yılmazsoy vd., 2017), sanal sınıf yönetimi (Kiseleva ve Pogosyan, 2020), sanal sınıfta ilişkiler kurmak ve katılımı artırmak (Martin, 2019) ile ilgili çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir.

Sanal sınıf uygulamaları; salgın dönemiyle birlikte önemli bir konuma gelmiş, eğitim öğretim ortamlarını okul ile sınırlandırmadan eğitim öğretimin devamını sağlamıştır. Sanal sınıf uygulamalarının gelecekte yaygınlaşma ihtimali göz önünde bulundurulduğunda sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi ile ilgili bilgi, beceri ve tutum gibi bazı beceriler konusunda bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinin araştırılması önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; Samsun ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik düzeylerinin belirlenerek sanal sınıf yönetim yeterliklerinin belirlenen değişkenlere göre farklılık gösterme durumlarının tespit edilmesidir. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şunlardır:

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları ne düzeydedir?

Cinsiyete göre sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin eğitim durumuna göre sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları sanal sınıf deneyimi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama tekniği ve verilerin analizi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Karasar' a göre (2013) varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımları tarama modelidir. Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada mevcut durum tespitine dayalı betimsel tarama yöntemi modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen 96 sınıf öğretmeninden oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları/Toplanması Süreci

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak sınıf öğretmenlerine ait genel bilgilerin istendiği "Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyi, Mesleki Kıdem, Sanal Sınıf Deneyimi" şeklinde 5 demografik özellikten oluşan kişisel bilgi formu ile sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliğini ölçmeye yönelik 5' li Likert tipi 24 sorudan oluşan, Can & Gündüz (2021a) tarafından geliştirilen "ÖSSYYÖ" kullanılmıştır. Ölçek 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Birinci alt boyut -Öğrencilerle İlişkiler- (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. maddelerden)

İkinci alt boyut -Sanal Sınıf İçerik Etkinlikler- (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. maddelerden)

Üçüncü alt boyut -Sanal Sınıf Yönetimi- (20, 21, 22, 23, 24. maddelerden) oluşmaktadır.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerine göre Sınıf öğretmenlerinin “ÖSSYYÖ” maddelerine verdiği cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerin Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek Alt Boyutları	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Öğrencilerle İlişkiler	0,938	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	0,883	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Sanal Sınıf Yönetimi	0,835	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Toplam	0,94	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Tablo 1’ de “ÖSSYYÖ” nin 3 alt boyutu yer almaktadır. Maddelerin Cronbach Alpha değerleri 0,83-0,94 arasında değişmektedir. Tüm değerlerin 0,70 üzerinde olduğu görülmekte olup “ÖSSYYÖ” nin alt boyutlarına ve geneline bakıldığında anketten elde edilen verilerin güvenilir olduğu anlaşılmaktadır. Veriler Google form üzerinden tamamen gönüllü öğretmenlere çalışma ile ilgili bilgi verilerek gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

2021-2022 eğitim öğretim yılında Samsun ilinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan sınıf öğretmenlerin verdiği yanıtlar SPSS 26 programından analiz edilmiştir.

Araştırmadaki verilere hangi testlerin uygulanması gerektiğine karar verebilmek için Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri yapılmıştır ($P>0,05$) ve normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır.

Araştırmada “ÖSSYYÖ” ve alt boyut ölçek toplam puanlarının cinsiyet, eğitim durumu ve sanal sınıf deneyimi durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla t-test kullanılmış, yaş ve mesleki kıdeme göre farklılaşma olup olmadığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analiz (Anova) testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak ifade edilmiş olup bulgular $P<0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir.

“ÖSSYYÖ” aralıklarının sınırları 1,00–1,80 “kesinlikle katılmıyorum (çok düşük)”, 1,81–2,60 “katılmıyorum (düşük)”, 2,61–3,40 “kararsızım (orta)”, 3,41–4,20 “katılıyorum (iyi)”, 4,21–5,00 “kesinlikle katılıyorum (çok iyi)” belirlenmiş olup, ortalamalar bu değerlere göre yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 2’ de gösterilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Erkek	47	49,0
	Kadın	49	51,0
	Toplam	96	100,0
Yaş	30 Yaş ve altı	11	11,5
	31-40 Yaş arası	51	53,1
	41 Yaş ve üstü	34	35,4
	Toplam	96	100,0
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	2	2,1
	6-10 yıl	20	20,8
	11-15 yıl	32	33,3
	16-20 yıl	25	26,0
	21 Yıl ve üstü	17	17,7
	Toplam	96	100,0
Eğitim Durumu	Lisans	75	78,1
	Lisansüstü	21	21,9
	Toplam	96	100,0
Sanal Sınıf Deneyimi	Var	80	83,3
	Yok	16	16,7
	Toplam	96	100,0

Tablo 2’ ye göre, örneklem grubunun %49’ u erkek, %51’ i kadındır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %78,1’ inin lisans mezunu olduğu, %21,9’ unun ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem dağılımlarına baktığımızda; %33,3’ lük oranla 11-15 yıl arası çalışan sınıf öğretmenleri ilk sırada yer almaktayken, %2,1’ lik oranla 1-5 yıl arası kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin son sırada yer aldığını anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin %83,3’ ü sanal sınıf deneyimine sahipken %16,7’ si ise

sanal sınıf deneyimine sahip değildir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %53,1' inin 31-40 yaş aralığında olduğu, %35,4' ünün 41 yaş ve üstü ve % 11,5' inin ise 30 yaş ve altı yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği

Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik algıları ne düzeydedir?” sorusuna yönelik analiz sonucu Tablo 3’ de gösterilmiştir.

Tablo 3: Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliklerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Algıları

Ölçek ve Alt boyutlar	n	Ortalama	Std. Sapma	Düzeği
Öğrencilerle İlişkiler	96	37,82	8,77	Katılıyorum
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	96	31,88	5,02	Katılıyorum
Sanal Sınıf Yönetimi	96	19,01	3,37	Katılıyorum
Genel Toplam	96	88,71	14,83	Katılıyorum

Tablo 3’ e göre, toplam puanların aritmetik ortalaması (37,82)’ dir. Bu değer ölçeğin “katılıyorum” sınırları içindedir. Ölçeğin ortalamalarına bakıldığı zaman; “öğrencilerle ilişkiler” alt boyut ortalaması (37,82), “sanal sınıf içi etkinlikler” alt boyut ortalaması (31,88), “sanal sınıf yönetimi” alt boyut ortalaması (19,01) ve “genel toplam” ortalamasının (88,71) olduğu görülmektedir. Ortalama sonuçlarına göre öğretmenlerin sanal sınıf yönetimindeki yeterliklerinin “katılıyorum” ifadesine karşılık geldiği anlaşılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre sanal sınıf yönetimi yeterliği ve alt boyut algılarının anlamlı farklılık durumunu tespit etmek için “T Testi” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara Tablo 4’ de yer verilmiştir.

Tablo 4: Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Ölçek ve Alt boyutlar		n	Ortalama	Std. Sapma	P-değeri
Öğrencilerle İlişkiler	Erkek	47	38,11	7,71	0,758
	Kadın	49	37,55	9,76	
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	Erkek	47	31,79	4,95	0,868
	Kadın	49	31,96	5,14	
Sanal Sınıf Yönetimi	Erkek	47	19,15	3,33	0,695
	Kadın	49	18,88	3,43	
SSYY Genel Toplam	Erkek	47	89,04	13,12	0,830
	Kadın	49	88,39	16,43	

Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre sanal sınıf yönetimi yeterliği düzeyleri ve ölçek alt boyutları toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$).

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşına Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlikleri ile bu yeterliğe ilişkin ölçek alt boyut algılarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ANOVA testi yapılmıştır. Elde edilen verilere Tablo 5’ de yer verilmiştir.

Tablo 5: Sınıf Öğretmenlerinin Yaşına Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Ölçek ve Alt boyutlar		n	Ortalama	Std. Sapma	P-değeri
Öğrencilerle İlişkiler	30 Yaş ve altı	11	38,36	8,23	0,553
	31-40 Yaş	51	38,59	9,38	
	41 Yaş ve üstü	34	36,50	8,06	
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	30 Yaş ve altı	11	30,45	6,67	0,139
	31-40 Yaşı	51	32,82	5,13	
	41 Yaş ve üstü	34	30,91	4,03	
Sanal Sınıf Yönetimi	30 Yaş ve altı	11	17,73	3,77	0,344
	31-40 Yaşı	51	19,35	3,16	
	41 Yaş ve üstü	34	18,91	3,53	
SSYY Genel Toplam	30 Yaş ve altı	11	86,55	17,95	0,355
	31-40 Yaşı	51	90,76	15,27	
	41 Yaş ve üstü	34	86,32	12,97	

Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre algıladıkları sanal sınıf yönetimi yeterliği düzeyleriyle ölçeğin tüm alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$).

Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Sınıf öğretmenlerinin eğitim durumuyla sanal sınıf yönetimi yeterliği ve alt boyut algıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla “Independent-Samples T Test” uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara Tablo 6’ da yer verilmiştir.

Tablo 6: Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumuna Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Ölçek ve Alt boyutlar		n	Ortalama	Std. Sapma	P-değeri
Öğrencilerle İlişkiler	Lisans	75	35,71	7,82	<0,001*
	Lisansüstü	21	45,38	7,90	
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	Lisans	75	30,97	4,62	0,001*
	Lisansüstü	21	35,10	5,18	
Sanal Sınıf Yönetimi	Lisans	75	18,49	3,13	0,004*
	Lisansüstü	21	20,86	3,61	
SSYY Genel Toplam	Lisans	75	85,17	12,74	<0,001*
	Lisansüstü	21	101,33	15,15	

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin eğitim durumuna göre algıladıkları sanal sınıf yönetimi yeterliği düzeyleri ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$).

Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliğine ilişkin algılarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık durumunu belirlemek için ANAVO testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara Tablo 7’ de yer verilmiştir.

Tablo 7: Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Ölçek ve Alt boyutlar		n	Ortalama	Std. Sapma	P-değeri
Öğrencilerle İlişkiler	1-5 yıl arası	2	46,00	12,73	0,165
	6-10 yıl arası	20	37,20	6,38	
	11-15 yıl arası	32	40,28	9,58	
	16-20 yıl arası	25	36,00	8,38	
	21 Yıl ve üstü	17	35,65	9,19	
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	1-5 yıl arası	2	37,00	4,24	0,274
	6-10 yıl arası	20	30,95	5,23	
	11-15 yıl arası	32	32,97	5,53	
	16-20 yıl arası	25	31,52	4,38	
	21 Yıl ve üstü	17	30,82	4,46	
Sanal Sınıf Yönetimi	1-5 yıl arası	2	24,50	0,71	0,007
	6-10 yıl arası	20	17,65	2,78	
	11-15 yıl arası	32	19,41	3,40	
	16-20 yıl arası	25	20,00	3,34	
	21 Yıl ve üstü	17	17,76	3,07	
SSYY Genel Toplam	1-5 yıl arası	2	107,50	17,68	0,090
	6-10 yıl arası	20	85,80	12,90	
	11-15 yıl arası	32	92,66	16,73	
	16-20 yıl arası	25	87,52	12,46	
	21 Yıl ve üstü	17	84,24	14,28	

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin kıdemlerinin “sanal sınıf yönetimi” alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$).

Sınıf Öğretmenlerinin Sanal Sınıf Deneyimi Olma Durumuna Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf deneyimi durumunun sanal sınıf yönetimi yeterliğine ilişkin algıları ve ölçek alt boyutlarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 8’ de yer almaktadır.

Tablo 8: Sınıf Öğretmenlerinin Sanal Sınıf Deneyimi Olma Durumuna Göre Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Düzeyleri

Ölçek ve Alt boyutlar		n	Ortalama	Std. Sapma	P-değeri
Öğrencilerle İlişkiler	Evet	80	38,40	8,98	0,151
	Hayır	16	34,94	7,21	
Sanal Sınıf İçi Etkinlikler	Evet	80	32,65	4,52	0,001*
	Hayır	16	28,00	5,74	
Sanal Sınıf Yönetimi	Evet	80	19,53	3,26	0,001*
	Hayır	16	16,44	2,73	
SSYY Genel Toplam	Evet	80	90,58	14,38	0,005*
	Hayır	16	79,38	13,88	

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf deneyimi olma durumuna göre sanal sınıf yönetimi yeterliği düzeylerinde “öğrencilerle ilişkiler” alt boyutu hariç tüm alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$).

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlik algılarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum sınıf öğretmenlerinin kendilerini sanal sınıf yönetim alanında yeterli gördüklerini göstermektedir. Sınıf öğretmenleri, “ÖSSYYÖ” nin “öğrencilerle ilişkiler” alt boyutunda öğrencilerle etkili iletişim kurabildikleri, etkili geri bildirim verebildikleri, zamanı etkili kullandıkları, öğretme-öğrenme etkinliklerini etkili yönetebildikleri, öğrencilerin tartışmalara katılma, soru sorma gibi süreçlerini iyi yönetebildikleri, kuralları öğrencilere eşit uygulayabildikleri ve öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede farklı yöntemleri kullanabildikleri belirlenmiştir (Tablo 3.2.). Ancak öğrencilere etkili pekiştirme vermek, öğrencilerin derslere katılımını en üst düzeyde sağlamak, öğrencilere müdahale etmede ve öğrencilerin ihtiyaç duydukları rehberliği etkili bir şekilde sağlamak konusunda ise sınıf öğretmenlerinin kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Muilenburg ve Berge'nin (2005) ve Horzum (2019) ; sanal sınıflarda öğrenmenin gerçekleşmesine engel olan en önemli durumun sosyal etkileşim eksikliği olduğunu ifade edilmektedir. Sanal sınıflarda öğretmen- öğrenci iletişimi ve etkileşiminin sınırlandığını, sanal sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle iyi iletişim kurabildiklerinin zorlaştığını tespit eden araştırmaların yanında (Simuth ve Sarmany-Schuller, 2010), öğretmenlerin öğrencilere etkili geribildirim sağlayabildikleri, öğretme-öğrenme etkinliklerini yönetebildiklerini belirleyen araştırmalar (Can & Gündüz, 2021b) da olduğu görülmektedir. Çalışmaya benzer şekilde öğretmenlerin zamanı verimli kullanabildikleri, öğrencilerin sanal sınıflarda aktif katılım göstererek kolayca soru sorabildikleri ve tartışmalara katılım gibi durumları etkin bir şekilde yönetebildikleri, sanal ortamda kuralları adil bir şekilde uygulayabildikleri, öğrenci başarısını ölçerken ve değerlendirirken kullanılan farklı yöntemleri deneyimleyebildikleri Can & Gündüz' ün (2021b) yaptıkları çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

“Sanal sınıf içi etkinlikler” boyutunda ise kendilerini yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Bu alt boyutta yer alan maddeler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özellikle derslerle ilgili gerekli duyuruları öğrencilere önceden yaptığı, ders içeriklerinin güncel ve dikkat çekici olması konusunda özen gösterdikleri anlaşılmaktadır (Tablo 3.2.). Araştırma sonuçları, Yaşlıca (2020) çalışmasında; öğretmenlerin dikkat çekici, güncel, sesli animasyonları öğretim materyallerinde kullanmalarının derse yönelik tutumu olumlu etkilediği sonucuna ulaşmış olması mevcut araştırmayla paralellik göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi becerileri açısından yeterliklerini artırmalarında önemli bir faktör olan, sanal sınıf içi etkinlikleri önemsedikleri, güncel konulara, etkinliklere yer vererek sanal sınıf yönetimini daha etkin kullandıkları belirlenmiştir. Stren(2004) çalışmasında öğrencilere sorumluluk vermenin sanal sınıflarda öğretime önemli katkı sağladığına değinmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin ders öncesi öğrencilere gerekli duyuruları yaparak derse katılımı teşvik etmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Öğretmenin derslerde aktif olmayan öğrencileri derse istekli hale gelmesi için güdülemesi (Özmen, 2005), sanal sınıf ortamının ilgi çekici ve farklılaştırılmış olması (Kaya, 2011), öğrenci ve öğretmenlerin seslerini ve görüntülerini açarak etkileşim halinde olması (Akçay, 2014) derse olan isteğin artmasına, aynı zamanda sanal sınıfta etkileşimin oluşmasına olumlu etkilediği, Berry (2019) sanal sınıflarda topluluk bilincine sahip olabilmenin verimli bir sınıf ortamına olanak sağladığını belirtmektedir. Sınıf yönetiminin etkili olabilmesi için öğrenen ve öğreten iletişiminin sağlanması, rol paylaşımının olması oldukça önemlidir (Franklin, & Harrington, 2019). Sanal sınıflarda da geleneksel sınıflarda da aktif katılımın önemli olduğu anlaşılmaktadır. Can & Gündüz (2021) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin sanal sınıf etkinliği öncesi öğrencilere gerekli duyurularda buldukları, öğrencilerin gerekli teknolojik araçlara sahip olma durumlarını önemsedikleri, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini dikkate

olarak gerekli düzenlemelerde buldukları sonucunu elde etmişlerdir.. Bu durum mevcut araştırmayla da örtüşür niteliktedir. Buradan hareketle sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf içi etkinlikleri planlarken öğrencilerin hazır bulunuşluk, güdülenme, derse istekli olma, motivasyon sağlama, dersin saati ve derse kolay erişim gibi durumları önemseyerek hareket etmeye çalıştıkları söylenebilir.

“Sanal sınıf yönetimi” boyutunda da sınıfların yönetiminde yeterli oldukları, gerekli teknolojiyi kullanma yeterliliğine sahip oldukları, farklı yöntem ve teknikleri kullandıkları ancak sanal sınıfların yönetimi konusunda aldıkları eğitimin yeterliği konusunda ise kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Köse (2023) çalışmasında öğretmenlerin teknolojik donanım kullanımı konusunda yeterliliklerini yüksek algıladıklarını belirlemiştir. Öğretmenlerin farklı yöntem ve tekniklere hâkim olmasının derslerin daha verimli geçmesine olumlu katkı sağlayacağı (Kaya, 2011), ayrıca öğretmenlerin farklı yöntem ve stratejiler geliştirerek derslerini planlamalarının öğrencinin istek ve başarısına katkı sağlayacağı belirtilmektedir (Yılmazsoy vd., 2018). Akkuş ve Acar (2017) çalışmalarında öğretmenlerin özellikle donanımsal eksikler, teknik aksaklıklar nedeniyle sanal sınıflarda sorun yaşadığını belirlemiştir. Şad ve Yokuş (2018) öğretmenlerin teknolojik donanıma hakim olmasının öğretime olumlu katkı sunduğunu ifade etmektedir. Buradan hareketle teknolojik aletleri iyi bir şekilde kullanan öğretmenlerin öğretim süreci de bu durumdan olumlu etkilendiğini söylemek mümkündür.

Demografik değişkenlere göre araştırma bulguları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinde ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Bu durum cinsiyet değişkeninin sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliklerinde belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Can & Gündüz (2021b) 327 öğretmenle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinde cinsiyete göre “sanal sınıf içi etkinlikleri” açısından kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna varmışlardır. Çayırılı (2022) 329 katılımcı ile yaptığı çalışmasında yalnızca sanal sınıf yönetim yeterliği ölçeğinin toplam puanlarına göre erkek öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliği algılarının kadın öğretmenlerden yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu durumlar mevcut araştırmayla benzerlik göstermemektedir. Farklı sonuçlar elde edilmesinin mevcut araştırmaya katılan katılımcı sayısının azlığından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliklerinde ve alt boyutlarının hiç birinde yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durum yaş değişkeninin sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliklerinde belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Çayırılı (2022) çalışmasında da benzer bulgulara ulaşılmış ve yaş değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliği algılarının farklılaşmadığını belirlemiştir. Sonuç olarak; sınıf öğretmenlerinin yaşlarının sanal sınıf yönetim yeterliği algısında belirleyici bir faktör olmadığı, öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliği algısının yaşlarına göre değişiklik göstermediği anlaşılmaktadır.

Eğitim durumu değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterlikleri ve tüm alt boyutlarda farklılaştığı belirlenmiş olup lisansüstü mezunu sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliğinin tüm alt boyutlarda lisans mezunu sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliğinden yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum üniversite eğitimi sonrası lisansüstü eğitim alan sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yeterliği açısından kendileri lisans eğitimi alan sınıf öğretmenlerinden daha yeterli gördüğü şeklinde yorumlanabilir. Lisansüstü eğitimlerin birçoğunun uzaktan eğitim faaliyetiyle gerçekleştiriliyor olması sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim yaparken sanal sınıf deneyimine sahip olmalarını sağladığı düşünülebilir. Lisansüstü eğitim almış sınıf öğretmenlerinin bu deneyime sahip olmaları sanal sınıf yönetim yeterliği konusunda da lisans mezunu sınıf öğretmenlerinden kendilerini daha yeterli durumda görmelerine neden olmuş olabilir. Yapılan diğer araştırmalara bakıldığında eğitim durumunun öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterlikleri ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı, eğitim durumunun sanal sınıf yönetim yeterliğini etkileyen belirli bir faktör olmadığı sonucu ile karşılaşılmaktadır (Can ve Gündüz, 2021b; Çayırılı, 2022). Bu sonuçlar mevcut araştırma sonucu ile örtüşmemektedir. Farklı sonuçlar elde edilmesinin mevcut araştırmaya katılan katılımcı sayısının azlığından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinin mesleki kıdem değişkenine göre “sanal sınıf yönetimi” alt boyutunda farklılaşma olduğu; 1-5 yıl arası kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin 6-11 yıl ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinden “sanal sınıf yönetimi” yeterlik alt boyutunun yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum mesleğe yeni başlamış sınıf öğretmenlerinin “sanal sınıf yönetimi” alt boyut algılarının yüksek olduğu özellikle de teknolojiyi kullanma, farklı yöntem ve teknikleri (video, proje, sunum) kullanma konusunda kendilerini diğer kıdemlere göre daha yeterli gördükleri söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinin mesleki kıdem değişkenine göre “öğrencilerle ilişkiler” ve “sanal sınıf içi etkinlikler” alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre kıdem değişkeninin sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliklerinin “öğrencilerle ilişkiler” ile “sanal sınıf içi etkinlikler” alt boyutlarında belirleyici bir faktör

olmadığını göstermektedir. Can & Gündüz (2021b) yaptıkları araştırmada mesleki kıdemin sanal sınıf yönetimi yeterliği açısından belirleyici bir faktör olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Mevcut çalışmada ise sadece “sanal sınıf yönetimi” alt boyutunda kıdeme göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliklerinin sanal sınıf deneyimi değişkenine göre “öğrencilerle ilişkiler” alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf deneyimi olma durumlarının, sanal sınıf yönetim yeterliklerinin “öğrencilerle ilişkiler” alt boyutunda, belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Ancak “sanal sınıf içi etkinlikler” ve “sanal sınıf yönetimi” alt boyutlarında ve “sanal sınıf yönetimi yeterliği” toplam puanlarında ise anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Sanal sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf deneyimi olmayan öğretmenlere göre uyguladıkları sınıf içi etkinlikler ve kullandıkları sınıf yönetimi yeterlik algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Derslerde dikkat çekici, hareketli ve sesli animasyonlar, etkinlikler kullanılması öğrencilerin derse olan ilgisini ve tutumunu olumlu yönde etkilemektedir (Yaşlıca, 2020). Sanal sınıf deneyimi olan öğretmenlerin ders oturumlarını planlarken öğrencilerin özelliklerini, ilgilerini ve ihtiyaçlarını dikkate aldıkları, gerekli duyuruları önceden yaptıkları, farklı yöntem ve teknikler kullanarak ilgi çekici ve güncel konulara derslerinde yer verdikleri söylenebilir. Sanal sınıf yönetimi yeterliğinde sanal sınıf deneyimi olan öğretmenler ile sanal sınıf deneyimi olmayan öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu, bu farklılıkların sanal sınıf uygulamalarını kullanma deneyiminden kaynaklanabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Can & Gündüz, 2021b; Çayırılı, 2022).

Sonuç olarak; sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliği algıları cinsiyete ve yaşa göre farklılık göstermemektedir. Mesleki kıdemi 0-5 yıl aralığında olan öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliği algısı 6 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumu lisansüstü olan öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliği algısı lisans eğitimi almış öğretmenlerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliği algısı sanal sınıf deneyimi olmasına bağlı olarak artmaktadır. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin sanal sınıf yönetim yeterliği algılarının 6 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerden daha çok olmasının dijital öğretim materyalleri kullanımı ve hazırlanması, eğitimde kullanılan teknolojik aletlerin kullanımına hâkimiyeti ve deneyimine bağlı olarak değişiklik göstermiş olabileceği düşünülmektedir. Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin sanal sınıf uygulamalarını lisansüstü eğitimlerde deneyimlemiş olması, teknolojik materyallerin kullanımı ve dijital platformlara uygun etkinlikler hakkında bilişsel donanımlarının fazla olmasıyla bağlantılı olabilir. Öğretmen adayları lisans eğitimi alırlarken okul deneyimi kazanmak adına stajlara gitmektedirler. Bu deneyimler sayesinde okulda reel sınıflara kolayca adapte olmakta ve sınıf yönetimi yeterliği kazanmaktadır. Sanal sınıflarda eğitim verecek olan bir öğretmen için, sanal sınıflarda deneyim sahibi olmak önemli bir durumdur. Sanal sınıf yönetimi yeterliği algısının deneyime bağlı olarak değişmesi bu nedenle olağan bir sonuçtur. Buradan da anlaşılacağı üzere sanal sınıf deneyimi sanal sınıf yönetim yeterliğinde belirleyici bir faktördür. Sanal sınıf uygulamalarının etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi için öğretim elemanlarının sanal sınıfların yönetimiyle ilgili eğitim almaları büyük önem taşımaktadır (Kaya, 2011).

Öneriler

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetim yeterliğini artırma konusunda lisans eğitimi alırken bu alanda eğitim almaları sağlanabilir.
- ✓ Üniversiteler sanal sınıf deneyimi ile ilgili öğretmen adaylarına kaynaklar sunarak konuyla ilgili farkındalık çalışmaları yapmalarının yararlı olabileceği düşünülmektedir.
- ✓ Öğretmenlerin sanal sınıf programlarını tanıma ve programları etkin kullanma konusunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet içi eğitimler, kurslar veya seminerler düzenlemesi faydalı olabilir.
- ✓ Öğretmenlerin sanal sınıf uygulamalarıyla ilgili gelişmeleri takip etmeleri ve güncel bilgi düzeylerini artırmaları için hazırlanmış olan hizmet içi eğitimlere katılım göstermelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- ✓ Çağa uygun yeterlik becerileri geliştirecek hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemeleri faydalı olabilir.

Alan yazınına katkı sunmak amacıyla sanal sınıf yönetimi, güncel öğretmenlik becerileri gibi alanlarda fazla araştırma yapılarak, daha çok katılımcıya ulaşarak sanal sınıf yönetim yeterliğini yordayan değişkenler belirlenmesinde fayda görülmektedir.

KAYNAKÇA

Albayrak, İ. (2017). Uzaktan Eğitim Sistemi, Uzaktan Eğitimde Sanal Sınıf Ortamı ve Sanal Sınıf Ortamında Sınıf Yönetimi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Edirne.

- Akkuş, İ. & Acar, S. (2017). Eş zamanlı öğrenme ortamlarında karşılaşılan teknik sorunların öğretici ve öğrenen üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 363-376.
- Arslan, A. P., Polat, S., & Bulut, İ. (2021) *Sanal sınıflarda sınıf yönetimi sorunları ve çözüm önerileri*. Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi, 2(2), 39-54.
- Aygün, B. , Ulak. H. (2021)*Yükseköğretimde uzaktan eğitim sürecinde olumlu sınıf kültürü yaratılmasına yönelik nitel bir araştırma*. Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 16, 213-230.
- Berry, S. (2019). Teaching to connect: Community-building strategies for the virtual classroom. *Online Learning Journal*, 23(1), 164-18
- Bielman, V. A. (1999). *Building community in a virtual classroom: Construction of classroom culture in a postsecondary distance education class*. Erişim adresi:<https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4100&context=rtds>. Erişim Tarihi: 22.02.2022
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: İlkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(4), 251-295.
- Can, E. & Gündüz, Y. (2021a). Öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterliği ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 574-591.
- Can, E. & Gündüz, Y. (2021b). Öğretmenlerin Sanal Sınıf Yönetimi Yeterlikleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (3) , 49-68. DOI: 10.18026/cbayarsos.875435
- Çayırılı, E. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf yönetimi yeterliği (Denizli ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Devran, Y. & Elitaş, T. (2017). Yeni iletişim teknolojilerinin uzaktan eğitime entegrasyon sürecinde sanal sınıf ortamları: ATAUZEM örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 213-225.
- Dikmenli, Y. & Ünalı Eser, Ü. (2007). Harmanlanmış öğrenme ve sanal sınıfa dönük öğrenci görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 326-347.
- Ebbers, M., Balague, D., Ganguly, B., Noyes, D. & Salm, P. (2003). Using IBM Lotus virtual classroom: A best practices guide to E-learning. IBM Redbooks, *International Technical Support Organization*.
- Franklin, H., & Harrington, I. (2019). A review into effective classroom management and strategies for student engagement: Teacher and student roles in today's classrooms. *Journal of Education and Training Studies*, 7(12), 1-12.
- Göktaş E., Sırakaya D. (2021). Uzaktan eğitim ve sınıf yönetimi. *19th International Primary Teacher Education Symposium (IPTES, 2021) / 12-14 November 2021: 362-373*
- Gündüz, Y., & Can, E. (2013). Öğrenci görüşlerine göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi ilkelerine uyma düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 19(3), 419-446
- Horzum, F. (2019). *Çevrim içi öğrenmeye yönelik hazır bulunuşluk ile algılanan engeller arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Sakarya Üniversitesi pedagojik formasyon örneği). [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Kalelioğlu, F., Atan, A. & Çetin, Ç. (2016). Sanal sınıf ortamında eğitmen ve öğrenen deneyimleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 555-568.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayıncılık
- Kaya, S. (2011). *Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Tez. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Küpeli, Y. (2019). *Lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin sanal sınıfım uygulamasına ilişkin teknoloji kabul düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Laborde, C. ve Glorian, P. J. M. (2005). Introduction Teaching Situations As Object Of Research: Empirical Studies Within Theoretical Perspectives. *Educational Studies in Mathematics*, 59, 1–12.

- Özmen, Ş. (2005). *Eğitimde sanal sınıf uygulamaları ve sonuçları*. Erişim adresi: http://www.suleozmen.com/teblig_sunumlar/2egitimde_sanal_%20sınıf_uygulamasi.pdf. Erişim Tarihi: 22.02.2022
- Polat, H. (2016). *Çevrim içi öğrenme ortamlarında sınıf yönetiminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Sarıtaş, E. & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrim içi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Journal of Internet Applications and Management*, 11 (1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Stern, B. S. (2004). A comparison of online and face-to-face instruction in an undergraduate foundations of American education course. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4(2), 196-213
- Şişman, M. , Turan, S. (2015). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A.
- Şad, S.N. ve Yokuş, G. (2018). *Eğitimin Teknolojik Temelleri*. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Martin, J. (2019). Building relationships and increasing engagement in the virtual classroom: Practical tools for the online instructor. *Journal of Educators Online*, 16(1), 1-8.
- Tuncer, M. & Taşpınar, M. (2007). Sanal eğitim-öğretim ve geleceği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 112-133.
- Yaşlıca E. , (2020). Sanal sınıf ortamında etkileşimli öğretim materyalinin başarıya ve tutuma etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2020): 39-56.
- Yılmazsoy, B., Özdiñç, F. & Kahraman, M. (2018). Sanal sınıf ortamında sınıf yönetimine yönelik öğrenci görüşleri: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 8(3), 513-525.